

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Διάλεξη 13

Ο Ενδέκατος Αιώνας (β' μισό) - Το τέλος της Μακεδονικής Δυναστείας:
Θεodώρα Πορφυρογέννητος (1055-1056) - Μιχαήλ C' Στρατιωτικός (1056-1057) – Δυναστεία Δουκών και Κομνηνών (1057-1185): Ισαάκιος Α' Κομνηνός (1057-1059) – Κων/νος Γ' Δούκας (1059-1067) - Ρωμανός Δ' Διογένης (1067-1071) - Μιχαήλ Ζ' Παραπινάκης (1071-1078) – Νικηφόρος Γ' Βοτανειάτης (1078-1081)

Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος
Τμήμα Φιλολογίας

Σκοποί ενότητας

Με τη δέκατη τρίτη διάλεξη επιδιώκεται η εξοικείωση των φοιτητών με τα ιστορικά γεγονότα που σημάδεψαν το Βυζάντιο το δεύτερο μισό του ενδέκατου αιώνα επί της βασιλείας των τελευταίων βυζαντινών αυτοκρατόρων της Μακεδονικής Δυναστείας: Θεοδώρα Πορφυρογέννητη (1055-1056) - Μιχαήλ Σ' Στρατιωτικού (1056-1057) και επί της βασιλείας των Δουκών και Κομνηνών: Ισαάκιο Α' Κομνηνό (1057-1059) – Κων/νο Ι' Δούκα (1059-1067) - Ρωμανό Δ' Διογένη (1067-1071) - Μιχαήλ Ζ' Παραπινάκη (1071-1078) – Νικηφόρο Γ' Βοτανειάτη (1078-1081).

Περιεχόμενα ενότητας

1. Ο Ενδέκατος Αιώνας (β' μισό) - Το τέλος της Μακεδονικής Δυναστείας:
 - Θεοδώρα Πορφυρογέννητος (1055-1056)
 - Μιχαήλ Σ' Στρατιωτικός (1056-1057)
2. Δυναστεία Δουκών και Κομνηνών (1057-1185):
 - Ισαάκιος Α' Κομνηνός (1057-1059)
 - Κων/νος Γ' Δούκας (1059-1067)
 - Ρωμανός Δ' Διογένης (1067-1071)
 - Μιχαήλ Ζ' Παραπινάκης (1071-1078)
 - Νικηφόρος Γ' Βοτανειάτης (1078-1081)

Περιγραφή μαθήματος

Η δέκατη τρίτη διάλεξη επικεντρώνεται στα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στο Βυζάντιο το δεύτερο μισό του ενδέκατου αιώνα επί της βασιλείας των τελευταίων αυτοκρατόρων της Μακεδονικής Δυναστείας και επί της βασιλείας των Δουκών και Κομνηνών. Αναλυτικότερα στο πρώτο μέρος της διάλεξης παρουσιάζεται η δράση της Θεοδώρας Πορφυρογέννητης (1055-1056) και του Μιχαήλ Σ' Στρατιωτικού (1056-1057). Το δεύτερο μέρος του μαθήματος εστιάζει στο έργο των Δουκών και Κομνηνών: Ισαάκιο Α' Κομνηνό (1057-1059) – Κων/νο Γ' Δούκα (1059-1067) - Ρωμανό Δ' Διογένη (1067-1071) - Μιχαήλ Ζ' Παραπινάκη (1071-1078) – Νικηφόρο Γ' Βοτανειάτη (1078-1081). Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη Μάχη του Μαντζικέρτ μεταξύ της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και των Σελτζούκων Τούρκων (Αύγουστος 1071) που έληξε με την ήττα των βυζαντινών στρατευμάτων.

Ενδέκατος Αιώνας (β' μισό)

Το τέλος της Μακεδονικής Δυναστείας: Θεοδώρα

Πορφυρογέννητος (1055-1056) - Μιχαήλ C' Στρατιωτικός (1056-1057)

- **1055. 11 Ιανουαρίου:** Η Θεοδώρα παραμένει μόνη αυτοκράτειρα μετά τον θάνατο του Κωνσταντίνου Θ' μέχρι τις 21 Αυγούστου του 1056. Με τον θάνατό της εκλείπει η ένδοξη Μακεδονική Δυναστεία.
- **1056. 21 Αυγούστου:** Ο Μιχαήλ C' ο Στρατιωτικός αναγορεύεται αυτοκράτορας.

Ενδέκατος Αιώνας (β' μισό)
Δυναστεία Δουκών και Κομνηνών (1057-1185)
Ισαάκιος Α' Κομνηνός (1057-1059)

- **1057.** 1 Σεπτεμβρίου: Ο Ισαάκιος Α' ο Κομνηνός ανακηρύσσεται αυτοκράτορας μετά την ανατροπή του Μιχαήλ Ζ'.
- **1058.** Ενίσχυση του στρατού από τον αυτοκράτορα. Σημαντικές επιτυχίες εναντίον των Πετσενέγκων και των Ούγγρων.
- Ο Ισαάκιος, προκειμένου να ενισχύσει τα οικονομικά του κράτους, δημεύει τις περιουσίες όσων είχαν πλουτίσει παράνομα τα τελευταία είκοσι χρόνια.

Ενδέκατος Αιώνας (β' μισό)
Δυναστεία Δουκών και Κομνηνών (1057-1185)
Ισαάκιος Α' Κομνηνός (1057-1059)

- **1059.** Οι Σελτζούκοι φτάνουν στην περιοχή της Σεβάστειας.
- *25 Δεκεμβρίου:* Ο Ισαάκιος Κομνηνός, ασθενής και υπό την πίεση του Μιχαήλ Ψελλού, εγκαταλείπει το θρόνο και αποσύρεται ως μοναχός στη Μονή του Στουδίου. Νέος αυτοκράτορας ο Κωνσταντίνος Ι' ο Δούκας.

Ενδέκατος Αιώνας (β' μισό)
Δυναστεία Δουκών και Κομνηνών (1057-1185)
Κων/νος Ι' Δούκας (1059-1067)

- **1064.** Επιδρομές των Ούζων στην Ελλάδα.
- Αρμένιοι, υπό την πίεση των Σελτζούκων μεταναστεύουν στην Κιλικία όπου ιδρύουν κράτος (Μικρά Αρμενία της Κιλικίας).
- **1067.** *23 Μαΐου:* Μετά τον θάνατο του συζύγου της, Κωνσταντίνου Ι', η αυτοκράτειρα Ευδοκία η Μακροεμβολίτισσα αναλαμβάνει την εξουσία.

Ενδέκατος Αιώνας (β' μισό) Δυναστεία Δουκών και Κομνηνών (1057-1185) Ρωμανός Δ' Διογένης (1067-1071)

- **1068.** *1 Μαΐου:* Ο δεύτερος σύζυγος της Ευδοκίας, Ρωμανός Δ' Διογένης, αναγορεύεται αυτοκράτορας.
- Πρώτη εκστρατεία εναντίον των Σελτζούκων.
- **1069.** Δεύτερη εκστρατεία του εναντίον των Σελτζούκων στην Καππαδοκία και τη Λυκαονία.
- **1071.** *13 Μαρτίου* (Κυριακή της Ορθοδοξίας).
- Ο Ρωμανός Διογένης αναχωρεί για τη μοιραία εκστρατεία.
- *26 Αυγούστου:* Ήττα των βυζαντινών στρατευμάτων από τους Σελτζούκους Τούρκους του Αλπ Αρσλάν στο Μαντζικέρτ.

Ενδέκατος Αιώνας (β' μισό) Δυναστεία Δουκών και Κομνηνών (1057-1185) Ρωμανός Δ' Διογένης (1067-1071)

- **1071.** Προδοσία του διοικητή των εφεδρειών Ιωάννου Δούκα και ύποπτη απουσία του Ρουσελίου (Ursel de Bailleul) και του μαγίστρου Ιωσήφ Τραχανιώτου.
- Ο αυτοκράτορας Ρωμανός συλλαμβάνεται αιχμάλωτος. Λίγες μέρες αργότερα αφήνεται ελεύθερος υπό τον όρο να διατηρηθεί το προηγούμενο εδαφικό καθεστώς (status quo ante).

Ενδέκατος Αιώνας (β' μισό): Δυναστεία Δουκών και Κομνηνών Μιχαήλ Ζ' Παραπινάκης (1071-1078)-Νικηφόρος Γ' Βοτανειάτης (1078-1081)

- **1071.** 24 Οκτωβρίου: Ο Μιχαήλ Ζ' Δούκας ο Παραπινάκης, γιος του Κωνσταντίνου Γ' και της Ευδοκίας, παραμερίζει τη μητέρα του και αναγορεύεται μόνος αυτοκράτορας του Βυζαντίου.
- **1072.** Οι Νορμανδοί επεκτείνουν την κυριαρχία τους στην Κάτω Ιταλία και τη Σικελία.
- **1076.** Οι Σελτζούκοι καταλαμβάνουν την Ιερουσαλήμ.
- **1078.** 3 Απριλίου: Ο Νικηφόρος Γ' ο Βοτανειάτης μετά τη φυγή του Μιχαήλ Ζ' ανακηρύσσεται αυτοκράτορας.

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος, Τίτλος μαθήματος: «Βυζαντινή Ιστορία. Διάλεξη 13: Ο Ενδέκατος Αιώνας (β' μισό) - Το τέλος της Μακεδονικής Δυναστείας: Θεοδώρα Πορφυρογέννητος (1055-1056) - Μιχαήλ Σ' Στρατιωτικός (1056-1057) – Δυναστεία Δουκών και Κομνηνών (1057-1185): Ισαάκιος Α' Κομνηνός (1057-1059) – Κων/νος Γ' Δούκας (1059-1067) - Ρωμανός Δ' Διογένης (1067-1071) - Μιχαήλ Ζ' Παραπινάκης (1071-1078) – Νικηφόρος Γ' Βοτανειάτης (1078-1081)».

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1873/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

